

Beslut om revidering av föreskrifter och skötselplan i Säverums naturreservat i Valdemarsviks kommun.

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken och 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att revidera föreskrifter och skötselplan i naturreservatet Säverum, inrättat av Länsstyrelsen den 3 maj 2019, dnr 511-1363-16. Beslut om bildande av naturreservatet Säverum ska gälla i sin helhet med syfte, skäl och föreskrifter enligt 7 kap. 4 §, 5 § första och andra styckena, 6 § och 30 § miljöbalken med undantag för tillägg av föreskrift B7 och B8 samt ändringar av sista stycket i föreskrifterna under C enligt nedan.

Länsstyrelsen beslutar också med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken att föreskrift B7 ska gälla i hela naturreservatet:

- Om stora skador orsakade av den åttatandade barkborren uppkommer på granskogen, och detta riskerar att missgynna naturreservatets syften kopplade till granskog eller skog med hög luftfuktighet, kan angripna granar skiljas från rot och barkas.

Länsstyrelsen beslutar också med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken att följande nya föreskrift, B8, ska gälla i hela naturreservatet:

- Bekämpning av invasiva arter eller främmande arter, vid behov.

Länsstyrelsen beslutar också att följande nya lydelse ska gälla:

- Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för Enheten för skötsel av skyddad natur (eller motsvarande) på Länsstyrelsen, eller den som enheten utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifterna B1-8 ovan.

Länsstyrelsen beslutar också med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att följande nya lydelse ska gälla i skötselplanen, i stycket under rubriken 2. *Disposition och skötsel av mark*:

- Om stora skador orsakade av den åttatandade barkborren uppkommer på granskogen, och detta riskerar att missgynna naturreservatets syften kopplade till granskog eller skog med hög luftfuktighet, kan angripna granar skiljas från rot och barkas. Åtgärderna ska föregås av en avstämning med Enheten för naturskydd (eller motsvarande) på Länsstyrelsen. Syftet är att säkerställa att omfattningen av åtgärderna är förenliga med reservatsbeslutet.
- Skulle invasiva eller andra, för reservatet, främmande arter bli ett problem sett utifrån naturreservatets syfte kan detta hanteras och bekämpas på lämpligt sätt utifrån rådande kunskapsläge och erfarenheter. Information bör sättas upp om invasiva arter som kan hota naturvärden i området, särskilt de som sprids via vattendraget (exempelvis sjögull, vattenpest, gul skunkkalla, jätteloka och jättebalsamin). Vid bekämpning av invasiva eller, för reservatet, främmande arter ska största möjliga hänsyn tas till områdets bevarandevärden och inte fler åtgärder vidtas än vad som är nödvändiga. Åtgärderna får inte hota naturreservatets bevarandesyften. Åtgärderna ska föregås av en avstämning med Enheten för naturskydd (eller motsvarande) på Länsstyrelsen. Syftet är att säkerställa att omfattningen av åtgärderna är förenliga med reservatsbeslutet.

Beslutet riktar sig till fastighetsägare och innehavare av särskild rätt vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

En sammanfattning av de föreskrifter som efter detta beslut ska gälla för hela reservatet ges i bilaga 3.

Motivering till beslutet

De extremt varma somrarna 2018 och 2019 medförde att en mycket stor andel granar i Östergötlands läns skogslandskap fick nedsatt försvarsförmåga mot parasiter, vilket medförde en kraftig föryngring av granbarkborre som också påverkat flera naturreservat.

För att undvika påverkan på de värden som flertalet reservat syftar till sökte Länsstyrelsen under 2020 dispens från föreskrifterna för att utföra åtgärder i flertalet angripna naturreservat. Länsstyrelsen i Kalmar län fick i uppdrag att handlägga dispensärendena.

Naturvårdsverket meddelade senare att dispenser från reservatsföreskrifterna endast ska gälla tillfälliga åtgärder, inte eventuella årliga återkommande åtgärder. Om det gäller återkommande åtgärder ska istället föreskrifterna i respektive naturreservat revideras.

Invasiva eller andra, för reservatet, främmande arter kan komma att hota naturvärdena i området och därmed bli ett problem sett utifrån naturreservatets syfte. Föreskrifterna för naturreservatet bör därför möjliggöra för att vid behov kunna vidta åtgärder för att bekämpa invasiva eller främmande arter.

Länsstyrelsen anser att revideringen av föreskrifterna innebär en förstärkning av gällande föreskrifter som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Likadant anser

Länsstyrelsen att revideringen av skötselplanen behövs för att tillgodose den långsiktiga vården av naturreservatet.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 6 § 3 miljöbalken får Länsstyrelsen, om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området utförs gallring, röjning, slätter, planering, betesdrift, avspärrning eller liknande åtgärder

Av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår att Länsstyrelsen ska fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård.

Remissyttranden

Länsstyrelsen har remitterat förslag till beslut till markägare, övriga berörda sakägare, Valdemarsviks kommun, Skogsstyrelsen och Naturskyddsföreningen i Östergötland.

Följande synpunkter har kommit in:

Skogsstyrelsen ser positivt på dessa revideringar då kortare handläggningstider kan ha en avgörande betydelse för bekämpning av framför allt granbarkborre.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

Beslutande

Beslutet har fattats av länsrådet Ann Holmlid med naturvårdshandläggaren Per Gero Berntsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Marina Verbova, naturvårdshandläggaren Staffan Carlsson och länsjuristen Fredrik Hansson medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Sändlista
2. Hur man överklagar
3. Sammanställning föreskrifter

4. Uppdaterad skötselplan

Bilaga 3. Föreskrifter som gäller i hela naturreservatet Säverum efter länsstyrelsens beslut om revidering av föreskrifter och skötselplan den 8 april 2021 (dnr 511-6084-2021)

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det, utöver vad som annars gäller, inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;
2. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för väg som visas på beslutskartan, samt för fyrhjuling eller motsvarande mindre fordon vid uttransport av fällt klövvilt, markskador ska undvikas;
3. uppföra byggnad eller annan anläggning. Undantag gäller för flyttbart jaktorn som får placeras i reservatet under perioden september-februari;
4. uppföra mast, vindkraftverk, eller att uppföra luft- eller markledning;
5. anordna upplag;
6. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen;
7. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
8. ta bort eller upparbeta dött träd eller delar av träd eller vindfalle;
9. gräva upp växter eller ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter;
10. måla på träd, sten eller annan fast ytbildning;

B. för att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare, att utan ytterligare ersättning, och innehavare av särskild rätt till fastigheterna tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. gränsmarkering av reservatet;
2. friställning av vidgreniga eller hävdpräglade träd;
3. naturvårdsbränning på Sandö;
4. skapande av enstaka grupper av död tallved;
5. information om området vid gräns och eventuell ytterligare anordning för friluftslivet;
6. undersökningar och dokumentation av växt- och djurlivet och andra naturförhållanden genomförs som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet;

7. om stora skador orsakade av den åttatandade barkborren uppkommer på granskogen, och detta riskerar att missgynna naturreservatets syfte kopplande till granskog eller skog med hög luftfuktighet, kan angripna granar skiljas från rot och barkas;
8. bekämpning av invasiva arter eller främmande arter, vid behov.

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, föreskriver Länsstyrelsen om rätten att färdas och vistas inom reservatet, att det utöver vad som annars gäller, inte är tillåtet att:

1. ta ved, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
2. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;
3. samla ryggradslösa djur annat än genom håvning eller plockning och därvid ta enstaka individer för artbestämning;

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

4. anordna tävlingar;
5. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för Enheten för skötsel av skyddad natur (eller motsvarande) på Länsstyrelsen, eller den som enheten utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifterna B 1-8 ovan.

Skötselplan för naturreservatet Säverum

Fastställd 2019-05-03

SKÖTSELPLAN FÖR SÄVEERUMS NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 15 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2019. Planförfattare har varit Olle Jonsson.
Bild på framsida: Maria Taberman.

Innehållsförteckning

A. ALLMÄN BESKRIVNING.....	3
1. Administrativa data om naturreservatet	3
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden.....	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	4
3.3 Områdets bevarandevärden	6
3.5 Källuppgifter.....	7
B. PLANDEL	8
1 Syfte med naturreservatet.....	8
2 Disposition och skötsel av mark.....	8
2.1 Skötselområden	9
2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	14
2.3 Jakt	15
2.4 Utmärkning av reservatets gräns	15
3. Tillsyn.....	15
4. Dokumentation och uppföljning.....	15
4.1. Inventeringar	15
4.2. Uppföljning.....	15
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	15
5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	15
6 Kartor	16

Bilagor

1. Servitut

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

namn: Säverums naturreservat

NVR nr: 2047947

Beslutsdatum: 2019-05-03

Län: Östergötland

Kommun: Valdemarsvik

Areal: 29,4 ha
Land: 29,4 ha
Vatten: 0 ha
Produktiv skog: 22,6 ha

Naturtyper:
(Natura 2000 habitat)
Taiga (9010) 27,3 ha

**Prioriterade
bevarandevärden**

Naturtyper Taiga (9010)
Strukturer/funktioner Grov död ved och hålträd

Fastighet/markägare: Privat

Förvaltare: Länsstyrelsen Östergötland

Lägesbeskrivning: Reservatet ligger i Valdemarsviks kommun ca 9,5 km VSV Ringarum vid Yxningens norra strand.

Vägbeskrivning: Följ väg 732 från Ringarum mot Åtvidaberg. Skyltning till en liten parkeringsficka ca 350 m N om reservatet kommer att anordnas från väg 722 vid Mixdala.

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Se reservatsbeslutet.

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Beskrivning:

I anslutning till Yxningens förkastningsbranter vid Säverum sand och på Sandö i sjön finns värdefulla hällmarkstallskogar, och blandbarrskogar med naturvärden knutna till tall, gran, asp och björk. Området är topografiskt varierat och nedanför hällmarkerna är skogarna förhållandevis bördiga med arter som blåsippan. Områdena kring Säverum har spår av tidigare skogsbete, men i den del som ligger inom reservatet i senare tid naturvärdena framförallt knutna till skog.

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

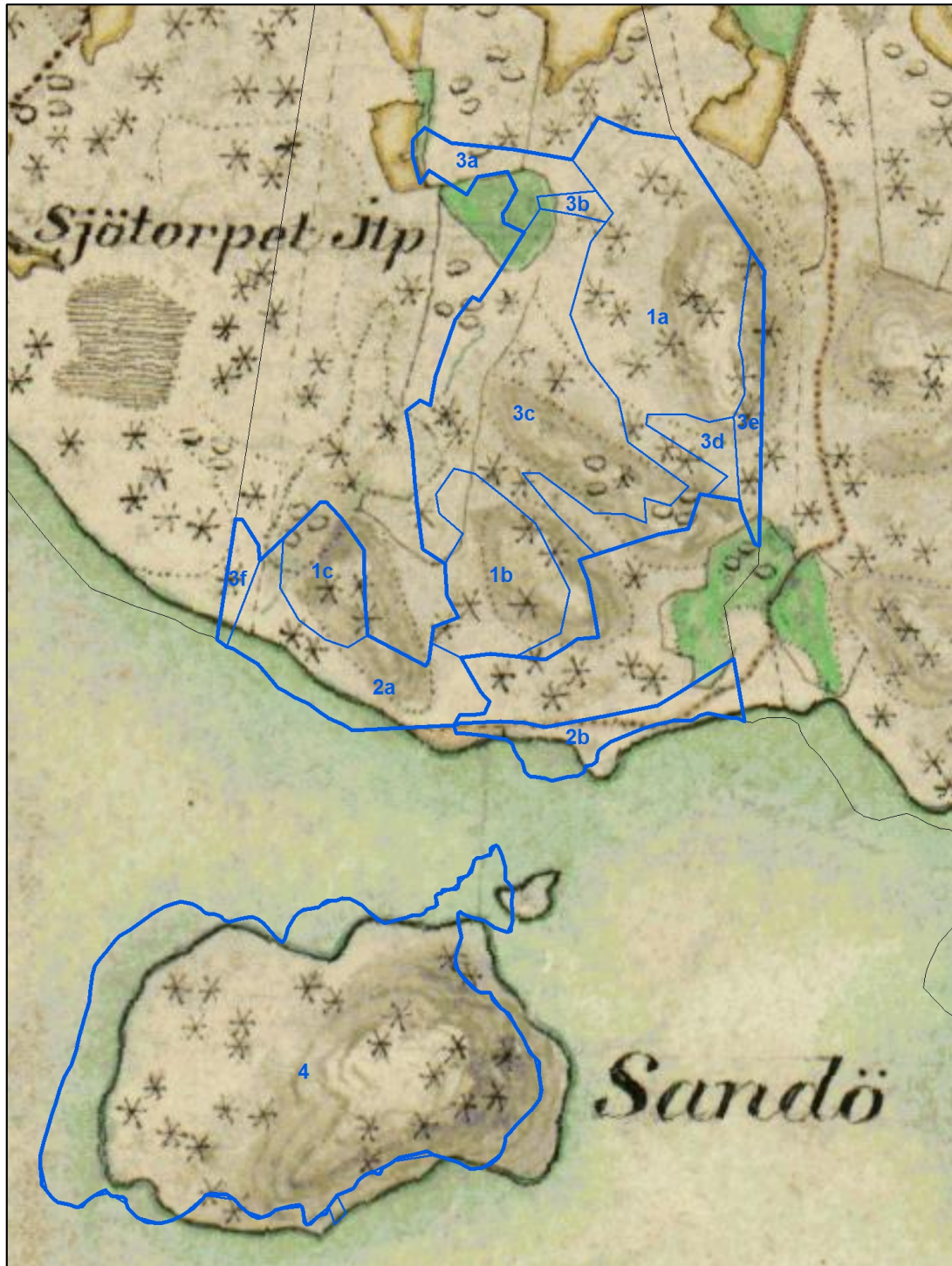
Reservatsområdet utgjorde i slutet på 1800-talet i huvudsak skogsmark (Karta 2) som sannolikt betades i alla delar inklusive Sandö. Hundra år tidigare användes även ett mindre område på fastlandsdelen (centralt i öster, skötselområde 3c, karta 1).

Karta 1. Reservatsområdet 1759. Större delen av området var utmark, men ett mindre område centralt i skötselområde 3c utgjordes av slättermark. Detta område betecknas som barr- och lövträdsrik utmark på Häradskartan ca 100 år senare (karta 2) och utgörs idag av barrdominerad gammal skog med främst gran och inslag av asp och björk. Spår av äldre tiders skogsbete finns fortfarande på flera platser i skötselområde 3.

0 0,075 0,15 0,3 Kilometers

Säverum 1:4

Karta 2. Häradskarta ca 1870. Gränsen för skötselområdena är förskjuten västerut i förhållande till underlagskartan. Området utgjordes vid denna tid i huvudsak av barrdominerad skog med lövskogsdominans i delar av skötselområde 3c.

3.3 Områdets bevarandevärden

3.3.1 Biologiska bevarandevärden

Området har höga naturvärden knutna till äldre tallskog och barrblandskog. Inga inventeringar av särskilda organismgrupper har gjorts. Några rödlistade arter och signalarter har påträffats i området. Sannolikt förekommer betydligt fler arter än som registrerats. Kända bevarandevärda arter sammanfattas i tabell 1.

Tabell 1. Artfynd i området bland rödlistade arter, signalarter, fridlysta arter och N2000-arter (skogaalm och ask som också är rödlistade, kategori CR respektive EN, ej medtagna).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Status	Livsmiljö
<u>Växter</u>			
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S	Skogar (mullrik jord)
Knärot	<i>Goodeyrea repens</i>	S	Näringsrik barrskog
<u>Lavar</u>			
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	Äldre asp och andra lövträd
<u>Mossor</u>			
Blåmossa	<i>Leucobryum glaucum</i>	S	Äldre barrskog
ArtDatabanken, rödlistade arter sedan 2005:		Skogsstyrelsen metodik för nyckelbiotopsinventering	
CR	Akut hotad	S	Signalart
EN	Starkt hotad	karaktärsart för naturtypen, allmän bedömning	
VU	Sårbar	F	Fridlyst
NT	Missgynnad		

3.3.2 Geologiska bevarandevärden

Förkastning vid Yxningens norra strand. Jordarter i reservatet redovisas i Karta 3.

Karta 3. Jordartskarta. Områdets jordarter är klassade som urberg (röd), glacial lera (gul) svallsediment, grus (orangebrun), isälvssediment (grön) och sandig morän (ljusblå, varav prickade avser blockrika ytor). Vit bred linje=reservatets gränser; vit tunn linje=skötselområdesgränser.

3.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inga registrerade fornlämningar finns i området. Spår av tidigare betesdrift finns i form av gamla stängselstolpar mellan Säverum 1:4 och 1:3.

3.3.4 Intressen för friluftslivet

Område är besöksvärt för vandring, kanotturer, bad m.m.

3.5 Källuppgifter

Nyckelbiotopsinventering. Skogsstyrelsen 1998.

Jordartskartan samt digitala jordartskartan 1:50 000, SGU.

Berggrundskartan Katrineholm SV samt digital berggrundskarta, SGU.

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets tallskog, som delvis är av brandpräglad karaktär, och andra ingående naturmiljöer som betespräglad skog och bergbranter med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att skogsmarken med dess flora och fauna i huvudsak utvecklas fritt. De delar av skogsmarken som är präglade av brand bör brännas i lämpliga intervall och i de delar av skogsmarken som är betespräglade kan bete eller friställning av träd bli aktuellt. I avvaktan på naturvårdsbränning kan brandefter-liknande åtgärder som friställning av enstaka tallar samt skapande av enstaka grupper av död tallved bli aktuellt. Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2 Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska i huvudsak skötas med fri utveckling och naturliga processer. Några små bevarande- och restaureringsinsatser med syftet att bevara och vidareutveckla områdets tall- och barrblandskogar med sin flora och fauna planeras. Fornlämningar och/eller kulturhistoriska lämningar i reservatet ska skötas på ett sådant sätt att lämningen bevaras utan att naturvärden skadas.

Reservatets blandbarrskog utgörs på några platser av planterad gran och tall, där restaureringsåtgärder för att påskynda utvecklingen mot naturskogsartad skog planeras, genom att med manuella metoder skada och döda träd för att påskynda utvecklingen av död ved. Detta bör i respektive område göras i omgångar med ett par års mellanrum. På Sandö planeras naturvårdsbränning, efter särskild bränningsplan som först utarbetas. Åtgärder preciseras under respektive skötselområde. Taggtråd från tidigare stängsel påträffas på vissa platser i och tas där bort.

Om stora skador orsakade av den åttatandade barkborren uppkommer på granskogen, och detta riskerar att missgynna naturreservatets syften kopplade till granskog eller skog med hög luftfuktighet, kan angripna granar skiljas från rot och barkas. Åtgärderna ska föregås av en avstämning med Enheten för naturskydd (eller motsvarande) på Länsstyrelsen. Syftet är att säkerställa att omfattningen av åtgärderna är förenliga med reservatsbeslutet

Skulle invasiva eller andra, främmande arter bli ett problem sett utifrån naturreservatets syfte kan detta hanteras och bekämpas på lämpligt sätt utifrån rådande kunskapsläge och erfarenheter. Information bör sättas upp om invasiva arter som kan hota naturvärden i området, särskilt de som sprids via vattendraget (exempelvis sjögull, vattenpest, gul skunkkalla, jätteloka och jättebalsamin). Vid bekämpning av invasiva eller, för reservatet, främmande arter ska största möjliga hänsyn tas till områdets bevarandevärden och inte fler åtgärder vidtas än vad som är nödvändiga. Åtgärderna får inte hota naturreservatets bevarandesyften. Åtgärderna ska föregås av en avstämning med Enheten för naturskydd (eller motsvarande) på Länsstyrelsens. Syftet är att säkerställa att omfattningen av åtgärderna är förenliga med reservatsbeslutet.

2.1 Skötselområden

Reservatet är indelat i 4 skötselområden;

- 1) Hällmarkstallskog
- 2) Talldominerad blandbarrskog på bördigare mark
- 3) Grandominerad blandbarrskog.
- 4) Tallskog och brandbarrskog på Sandö

Skötselområden och naturtyper redovisas på kartor efter beskrivningarna nedan (karta 4 respektive karta 5).

Skötselområde 1, Hällmarkstallskog

Areal: 7,4 ha

Naturtyp: Taiga (9010) 7,4 ha

Målnaturtyp: Taiga (9010) 7.4 ha

Beskrivning

Äldre, överlag glesa hällmarkstallskogar. På vissa platser är inslaget av äldre asp och även björk betydande, särskilt mot kanterna av hällmarkerna. Enstaka ek förekommer. I vissa delar förekommer en del död ved, medan andra delar är fattiga på död ved. På några platser finns finna utblickar mot Yxningen. I bördigare svackor kan man påträffa blåsippa.

Delområde 1a har de äldsta tallarna och de högsta naturvärden. Skogen är överlag gles med tallar i flera generationer ca 130, 160 och > 200 år. Medelålders-äldre asp inklusive senvuxna träd och hålaspar förekommer liksom någon äldre gran och ek. Måttligt med död ved.

Delområde 1b och 1c har varierande trädålder men skogen är yngre än i 1a och ungtallar utbredda i vissa partier. Yngre- medelålders asp förekommer, särskilt i blockrik brant mot väst.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla och vidareutveckla naturvärden knutna till hällmarkstallskog präglad av brandhistorik (naturtypen Taiga 9010).
- Mängden stående och liggande död ved ska vara hög, och öka tills naturliga mängder uppnås.
- Andelen asp, björk och andra lövträd ska vara hög.
- Rödlistade arter i synnerhet och andra arter i allmänhet som är knutna till naturtypen Taiga ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder

Restaureringar:

- Åtgärder för att skapa framför allt stående död ved och träd som åldras snabbare (t.ex. blir ihåliga) görs med manuella metoder. Syftet är också att skapa kvaliteter av död ved lika de som uppstår efter brand. Initialt som restaureringsåtgärd gör följande åtgärder vid två tillfällen med ca 5 års mellanrum: 20 medelålders (ca 70-100 år) tallar (3/ha) ska skadas (mål brandljudträd eller hålträd), 20 tallar (3/ha) ska dödas stående och 10 tallågor (1,5/ha) skapas (målet är raggbockstyp; får ej delas). Död ved av andra trädslag och i motsvarande omfattning kan skapas kring äldre konkurrensutsatta tallar med särskilda naturvärden (inga äldre träd äldre än ca 80 år ska skadas eller dödas vid åtgärderna). Åtgärderna planeras inte jämt fördelat i skötselområdet, utan fokus är delar där död ved saknas. Det är viktigt att alla åtgärder "maskeras" och görs på ett sätt så att så lite spår av "skogsbruksåtgärder" syns.
- Fågelholkar sätts upp för att initialt öka mängden tillgängliga hålträd som boplatser (behovet försvinner när naturliga håligheter bildats). 15 holkar (2/ha) sätts upp för mes/flugsnappare och 4 holkar (0,5/ha) sätts upp för stare/sparvuggla och 2 holkar (0,3/ha) sätts upp för knipa/päruggla/kattuggla/storskrak. Fågelholkar GPS-inmäts för uppföljning.

Löpande skötsel:

- Inga åtgärder förutom försiktig friställning av enstaka gamla träd med höga naturvärden. Max 15 träd (2/ha) kan frihuggas i skötselområdet per tioårsperiod räknat från 2018. Eventuella större träd som växer in i kronan avdödas stående vid arbetet. Inga äldre träd (>80 år) får dödas/fällas vid friställningen.

Skötselområde 2, Talldominerad blandbarrskog på bördigare mark

Areal: 2,9 ha

Naturtyp: Taiga (9019) 0,9 ha

Målnaturtyp: Taiga (9010) 2,9 ha

Beskrivning

Grov tallskog på bördig mark. Blåsippa.

Delområde 2a är ett nära nog enartsbestånd med gallrad ”pelarsalsskog” av äldre tall som i stort sett saknar död ved, men trädåldern är hög (upp till ca 150 år), träden grova och högväxta. Uppfyller idag inte kvalitet att klassas som Taiga (naturtyp 9010) men området kan inom en relativt snar framtid få höga naturvärden.

Delområde 2b är mer olikåldrigt (tall ca 130 år och ca 160 förekommer, enstaka träd upp till 200 år) och har inslag av äldre gran (ca 110 år), samt vid stranden även al, björk och asp där det också förekommer rikligt med död ved bland främst lövträden. Denna del klassas som naturtyp Taiga.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla och vidareutveckla naturvärden knutna till blandbarrskog som präglad av brandhistorik och som domineras av tall, med inslag av gammal gran, asp, björk och andra lövträd (naturtypen Taiga 9010).
- Mängden stående och liggande död ved ska vara hög, och öka tills naturliga mängder uppnås.
- Andelen asp, björk och andra lövträd ska vara hög.
- Andelen äldre gran ska vara hög i 2b.

Restaureringar:

- Åtgärder för att skapa framför allt stående död ved och träd som åldras snabbare (t.ex. blir ihåliga) görs med manuella metoder. Syftet är också att skapa kvaliteter av död ved lika de som uppstår efter brand. Initialt som restaureringsåtgärd gör följande åtgärder vid två tillfällen med ca 5 års mellanrum: 10 medelålders (ca 70-100 år) tallar (3/ha) skadas (mål brandjudträd eller hålträd), 7 tallar (2/ha) dödas stående och 3 tallågor (1/ha) skapas (målet är raggbockstyp; får ej delas). Död ved av andra trädslag och i motsvarande omfattning kan skapas kring äldre konkurrensutsatta tallar med särskilda naturvärden (inga tallar äldre än ca 110 år och andra träd äldre än ca 80 år ska skadas eller dödas vid åtgärderna). Åtgärderna planeras inte jämt fördelat i skötselområdet utan särskilt fokus är delar där död ved saknas. Det är viktigt att alla åtgärder ”maskeras” och görs på ett sätt så att så lite spår av ”skogsbruksåtgärder” syns.
- 70 % av unggran (ca 0-40 år) avdödas då bränning i området inte är aktuell. Åtgärden planeras så att inga senvuxna eller andra äldre granar dödas.
- Fågelholkar sätts upp för att initialt öka mängden tillgängliga hålträd som boplatser (behovet försvinner när naturliga håligheter bildats). 6 holkar(2/ha) sätts upp för mes/flugsnappare och 3 holkar (1/ha) sätts upp för stare/sparvuggla och 3 holkar (1/ha) sätts upp för knipa/pärluggla/kattuggla/storskrak. Fågelholkar GPS-inmätts för uppföljning.

Löpande skötsel:

- Inga åtgärder förutom försiktig friställning av enstaka gamla träd med höga naturvärden. Max 10 träd (3/ha) kan frihuggas i skötselområdet per tioårsperiod räknat från 2018. Eventuella större träd som växer in i kronan avdödas stående vid arbetet. Inga äldre träd (>80 år) får dödas/fällas vid friställningen.

Skötselområde 3, Grandominerad blandbarrskog

Areal: 6,8 ha

Naturtyp: Taiga (9019) 6,6 ha

Målnaturtyp: Taiga (9010) 6,8 ha

Beskrivning

Grandominerade blandbarrskogar på främst bördig mark. På flera platser syns spår av äldre tiders skogsbete. Skogen är överlag högväxt. Blåsippa förekommer på många platser.

Delområde 3a. Längs i väster intill vägen dominerar tall, med några träd ca 150 år gamla

Delområde 3b. Litet bestånd med planterad gran (ca 30 år). Inga särskilda naturvärden och uppfyller idag inte kvalitet att klassas som Taiga (naturtyp 9010), men beståndet innehåller fortfarande relativt rikligt med yngre björk och annat löv.

Delområde 3c består av högstammig barrskog i sluttning mellan hällmark i öster och bäck i väster. Granarna är ca 110 år med inslag av en äldre gran (ca 140 år) och gamla tallar. Måttligt med grov död ved.

Delområde 3d. Grandominerad skog i liten bäckravin. Gran ca 35 år, asp, björk.

Delområde 3e. Grandominerad lövrik skog i östsluttning mot bäck (gran 60-70 år). Påtagligt inslag av hassel och asp, samt någon björk, ek och al.

Delområde 3f. Äldre grandominerad skog på bördig mark.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla och vidareutveckla naturvärden knutna till blandbarrskog med viss prägel av brandhistorik och som domineras av gran, med inslag av gammal tall, asp, björk och andra lövträd (naturtypen Taiga 9010).
- Mängden stående och liggande död ved ska vara hög, och öka tills naturliga mängder uppnås.
- Andelen asp, björk och andra lövträd ska vara hög.
- Andelen äldre tall ska vara hög i högre liggande delar.

Restaureringar:

- Resning av gammal taggträd, vilken bl.a. finns i anslutning till 3e, men som kan finnas i hela skötselområde 3 och även i andra skötselområden.
- 3b och 3d: 95 % av den yngre granen (0-50 år gammal) i skötselområde 3b och 3d tas ned. Allt löv sparas i syfte att skapa ett lövbrännelikt successionsstadium. Spara enstaka äldre gran.
- 3e: Försiktig frihuggning av äldre tall högt upp i sluttningen, men det är viktigt att denna åtgärd görs så att den fuktigare slutna miljön nedan tallarna bevaras, d.v.s. endast enstaka ungträd under äldre tallar som växer in i tallens krona kan tas bort.
- Åtgärder för att skapa framför allt stående död ved och träd som åldras snabbare (t.ex. blir ihåliga) görs med manuella metoder. Syftet är också att skapa kvaliteter av död ved lika de som uppstår efter brand. Initialt som restaureringsåtgärd gör följande åtgärder vid två tillfällen med 5 års mellanrum: 20 medelålders barrträd (3/ha; upp till ca 80 år gamla) skadas (mål brandljudträd eller hålträd); 5 granar och 10 tallar (1 resp. 2/ha) dödas stående; 5 barrträdslågor (1/ha) skapas (får ej delas). Död ved av andra trädslag och i motsvarande omfattning kan skapas kring äldre konkurrensutsatta tallar med särskilda naturvärden (inga äldre träd äldre än ca 80 år ska skadas eller dödas vid åtgärderna). Åtgärderna behöver inte

göras jämt fördelade i skötselområdet utan fokus bör vara områden där död ved saknas. Det är viktigt att alla åtgärder ”maskeras” och görs på ett sätt så att så lite spår av ”skogsbruksåtgärder” syns.

- Fågelholkar sätts upp för att initialt öka mängden tillgängliga hålträd som boplatser (behovet försvinner när naturliga håligheter bildats). 15 holkar (2/ha) sätts upp för mes/flugsnappare och 3 holkar (0,5/ha) sätts upp för stare/sparvuggla och 2 holkar (0,3 ha) sätts upp för knipa/pärluggla/kattuggla/storskrak. Fågelholkar GPS-inmäts för uppföljning.

Löpande skötsel:

- Inga åtgärder förutom försiktig friställning av enstaka gamla träd med höga naturvärden. Max 15 träd (2/ha) kan frihuggas i skötselområdet per tioårsperiod räknat från 2018. Eventuella större träd som växer in i kronan avdödas stående vid arbetet. Inga äldre träd (>80 år) för dödas/fällas vid friställningen.
- Skötselområdet kan ingå i betesfälla.

Skötselområde 4, Tallskog och barrblandskog på Sandö

Areal: 12,1 ha

Naturtyp: Taiga (9019) 12,1 ha

Målnaturtyp: Taiga (9010) 12,1 ha

Beskrivning

På Sandö förekommer en blandbarrskogar av typer som i skötselområdena 1, 2 och 3 ovan. Inslaget av björk och död ved är påtagligt i vissa delar. Fältkontroll av skogarnas typer och naturvärden på Sandö behöver göras, senast i samband med upprättande av plan inför naturvårdbränning.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla och vidareutveckla naturvärden knutna till blandbarrskog som domineras av tall, med inslag av gammal gran, asp, björk och andra lövträd (naturtypen Taiga 9010).
- Mängden stående och liggande död ved ska vara hög, och öka tills naturliga mängder uppnås.
- Andelen asp, björk och andra lövträd ska vara hög.
- Andelen äldre gran ska vara hög.

Restaureringar:

- Naturvårdsbränning är den primära restaureringsmetoden.
- I delar av skötselområdet där inte naturvårdsbränning är aktuell före 2030 görs följande. Åtgärder för att skapa framför allt stående död ved och träd som åldras snabbare (t.ex. blir ihåliga) görs med manuella metoder. Syftet är också att skapa kvaliteter av död ved lika de som uppstår efter brand. Initialt som restaureringsåtgärd gör följande åtgärder vid två tillfällen med 5 års mellanrum: 3 medelålders (ca 70-100 år) tallar/ha skadas (mål brandjudträd eller hålträd), 2 tallar/ha dödas stående och 1 tallåga/ha skapas (målet är raggbockstyp; får ej delas). Död ved av andra trädslag och i motsvarande omfattning kan skapas kring äldre konkurrensutsatta tallar med särskilda naturvärden (inga äldre träd äldre än ca 80 år ska skadas eller dödas vid åtgärderna). Åtgärderna behöver inte göras jämt fördelade i skötselområdet utan fokus bör vara områden där död ved saknas. Det är viktigt att alla åtgärder ”maskeras” och görs på ett sätt så att så lite spår av ”skogsbruksåtgärder” syns.
- Fågelholkar sätts upp för att initialt öka mängden tillgängliga hålträd som boplatser (behovet försvinner när naturliga håligheter bildats). 25 holkar (2/ha) sätts upp för mes/flugsnappare

och 10 holkar (1/ha) sätts upp för stare/sparvuggla och 8 holkar (0,7 ha) sätts upp för knipa/pärluggla/kattuggla/storskrak. Fågelholkar GPS-inmäts för uppföljning.

Löpande skötsel:

Naturvårdsbränning enligt särskild bränningsplan.

Åtgärder för friluftslivet

Beskrivning

Området har besöksvärden i form av värdefull skog, vackra utblickar mot Yxningen och som rastplats på kanot- eller skridskoturen.

Mål

Det ska vara enkelt att hitta till och i området.

Åtgärder

En liten parkeringsplats för 4-5 bilar anordnas 300 m N om reservatsgränsen. Informationstavla om reservatet sätts upp vid parkeringsplatsen samt vid stranden, vid stranden på Sandö och eventuellt ett par andra lämpliga platser. En karta för orientering till områdets besöksvärda platser finns tillgänglig vid informationstavlorna. Information om området kommer också att finnas på Länsstyrelsens hemsida. Tillsyn av skyltar och gränsmarkeringen görs var 5:e år.

2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prioritet
Gränsmarkering	2018	1, 2, 3, 4	1
Liten parkeringsficka	2019-20	Norr om reservatsområdet	2
Uppsättning av informationsskylt	2019-20	Vid P-plats; i norra delen av reservatet; nära stränderna på fastlandet och Sandö	1
Restaureringsåtgärder för att skapa död ved	2019-21 + 2024-26	1, 2, 3, 4	1
Upprättande av plan för naturvårdsbränning på Sandö	Samordnat med plan för övr. reservat	4	1
Naturvårdsbränning	Enligt bränningsplan, tidigast 2025	4	1
Holkar för knipa/pärluggla/kattuggla/storskrak	2019-20	1, 2, 3, 4 (totalt 61 holkar)	1
Holkar för stare/sparvuggla	2019-20	1, 2, 3, 4 (totalt 20 holkar)	1
Holkar för flugsnappare och mesar	2019-20	1, 2, 3, 4 (totalt 15 holkar)	1
Tillsyn av informationsskyltar och gränsmarkering	Var 5:e år	1, 2	1
Taggtråd från tidigare stängsel tas bort	2019-20	Där de påträffas, bl.a. 3e, samt 3a/3c (mot åker)	2

Tabellen ger underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i Säverums naturreservat som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat.

2.3 Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Fyrhjuling eller motsvarande mindre fordon vid uttransport av fällt klövvilt får användas med stor försiktighet. Markskador p.g.a. körning ska undvikas. Flyttbart jaktorn får placeras i reservatet under perioden september-februari.

2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet ska ombesörjas av Länsstyrelsen

4. Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

4.1. Inventeringar

Inga särskilda inventeringar planeras i nuläget, men kontroll av värdefulla livsmiljöer behöver göras i samband med plan för naturvårdsbränning på Sandö.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

4.2.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras skriftligt. Större åtgärder ska fotodokumenteras. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar skall alltid följas upp.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen.

6 Kartor

Karta 4. Skötselområden i Säverums naturreservat i Valdemarsviks kommun. Total areal för reservatet är 29,4 ha.

Säverums naturreservat

Karta 5. Naturtyper i Säverums naturreservat. I området förekommer naturtypen Taiga (Naturtypskod 9010, brunfärgade ytor) samt två mindre områden (skötselområde 2a och 3b, snedstreckade) som inte idag uppfyller naturtypsklass men där målet är Taiga.

